

Ecologische beoordeling van de herbestemming van een terrein aan De Kapelle te Rinsumageest

Opdrachtgever	WMR Rinsumageest B.V.
Referentie	Heijden, E. van der 2016. Ecologische beoordeling van de herbestemming van een terrein aan De Kapelle te Rinsumageest. A&W-notitie 2639. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
Projectcode	2639kap
Status	Definitief
Datum	13 juli 2016
Projectleider	J. van Goethem
Autorisatie	R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
 2. Situatieschets en plannen
 3. Gebiedsbescherming en beoordeling
 4. Soortbescherming en beoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2

Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden

tel. 0511 – 474764

email: info@altwym.nl

website: www.altwym.nl

Foto 1: impressie van het plangebied (foto A&W 2016).

1. Inleiding

WMR Rinsumageest B.V. is voornemens om een opslagterrein opnieuw in te richten ten behoeve van een agrarische bestemming. Er is ecologisch onderzoek nodig om te onderzoeken hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet, andere relevante kaders). WMR Rinsumageest B.V. heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van het onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur), de Flora- en faunawet en eventuele overige vormen van gebiedsbescherming. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Dit onderzoek is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). De informatiebronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst van deze notitie en worden verder niet in de tekst genoemd. Ten tweede is op 28 juni 2016 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd naar de (mogelijkheden voor) aanwezigheid van wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied. De resultaten van dit onderzoek zijn in onderhavige rapportage opgenomen.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Wijziging wetgeving natuur

Naar verwachting treedt per 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

In deze quickscan is uitgegaan van het beoordelingskader volgens de vigerende wet- en regelgeving, dus nog niet volgens de nieuwe Wet Natuurbescherming. Op basis van de huidige informatie ten aanzien van die nieuwe wet, is het mogelijk dat de conclusies van deze quickscan aanpassingen behoeven nadat de Wet Natuurbescherming in werking is getreden. Wij adviseren de opdrachtgever om indien nodig hierover contact met ons bureau op te nemen. Dat kan bijvoorbeeld nodig zijn wanneer de beoogde herbestemming na 1 januari 2017 van start gaat.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied is gesitueerd aan de zuidoostgrens van de bebouwde kom van Rinsumageest. Het gaat om kadastraal perceel 1217 en 1604. Aan de zuidwestzijde grenst het gebied aan de weg De Kappelle. Aan de noordzijde bevindt zich een voedselrijk kruidenrijk grasland. Aan de noordoostzijde is een weiland aanwezig. Aan de zuidoostzijde ligt een perceel met bebouwing. In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als opslagterrein (zie foto 1). Daarnaast zijn enkele kleine depots van grond en zand aanwezig. Er is geen hoogopgaande begroeiing of bebouwing aanwezig op het perceel. Het gebied wordt begrensd door dicht begroeide greppels die nauwelijks water bevatten. De bedoeling is om het opslagterrein om te vormen ten behoeve van een agrarische bestemming. In de praktijk zal dit betekenen dat het gebied opnieuw zal worden ingericht als productiegrasland.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

Binnen Nederland zijn gebieden aangewezen die omwille van hun natuurwaarden zijn beschermd. Dit zijn Natura 2000-gebieden, gebieden van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en gebieden die zijn aangewezen volgens overige vormen van regelgeving (zoals ganzenfoerageergebied, gebied voor weidevogels en gebied dat door de gemeente in een bestemmingsplan is aangewezen als natuur).

Natura 2000 en EHS

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van een Natura 2000-gebied en/of de Ecologische Hoofdstructuur. De meest dichtbij gelegen gebieden die beschermd zijn volgens de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebied) en de EHS liggen op een afstand van respectievelijk 8 en 4 kilometer afstand van het plangebied. Gezien deze grote afstand en de beperkte aard van de ingreep, is het onwaarschijnlijk dat de beoogde herbestemming van invloed is op deze beschermde gebieden.

De uitstoot van de hoeveelheid stikstof door gemotoriseerd verkeer (vrachtwagens e.d) in de huidige situatie zal niet veel verschillen van de uitstoot door het toekomstige gebruik (begrazing door koeien en/of gras maaien met machines). De bestemmingswijziging leidt daarom niet of nauwelijks tot een toename van de uitstoot van stikstof. De afstand van het plangebied tot aan de meest dichtbij gelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebied (Waddenzee) bedraagt ongeveer 10 km. Gezien deze grote afstand en het gegeven dat er geen of nauwelijks sprake is van een toename van de stikstofuitstoot, is er geen meetbare toename van de stikstofdepositie op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te verwachten. De grenswaarde van stikstofdepositie (0,05 mol/ha/jaar) zoals gehanteerd bij de PAS-vergunningverlening zal daarom niet worden overschreden. Er is ten aanzien van stikstof daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet.

Conclusie voortoets Natuurbeschermingswet

Er bestaat geen kans op (significant) negatieve effecten ten aanzien van de aangewezen natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden in de omgeving. Daardoor veroorzaakt de beoogde bestemmingswijziging geen conflict met de Natuurbeschermingswet en zijn in dezen geen vervolgstappen nodig.

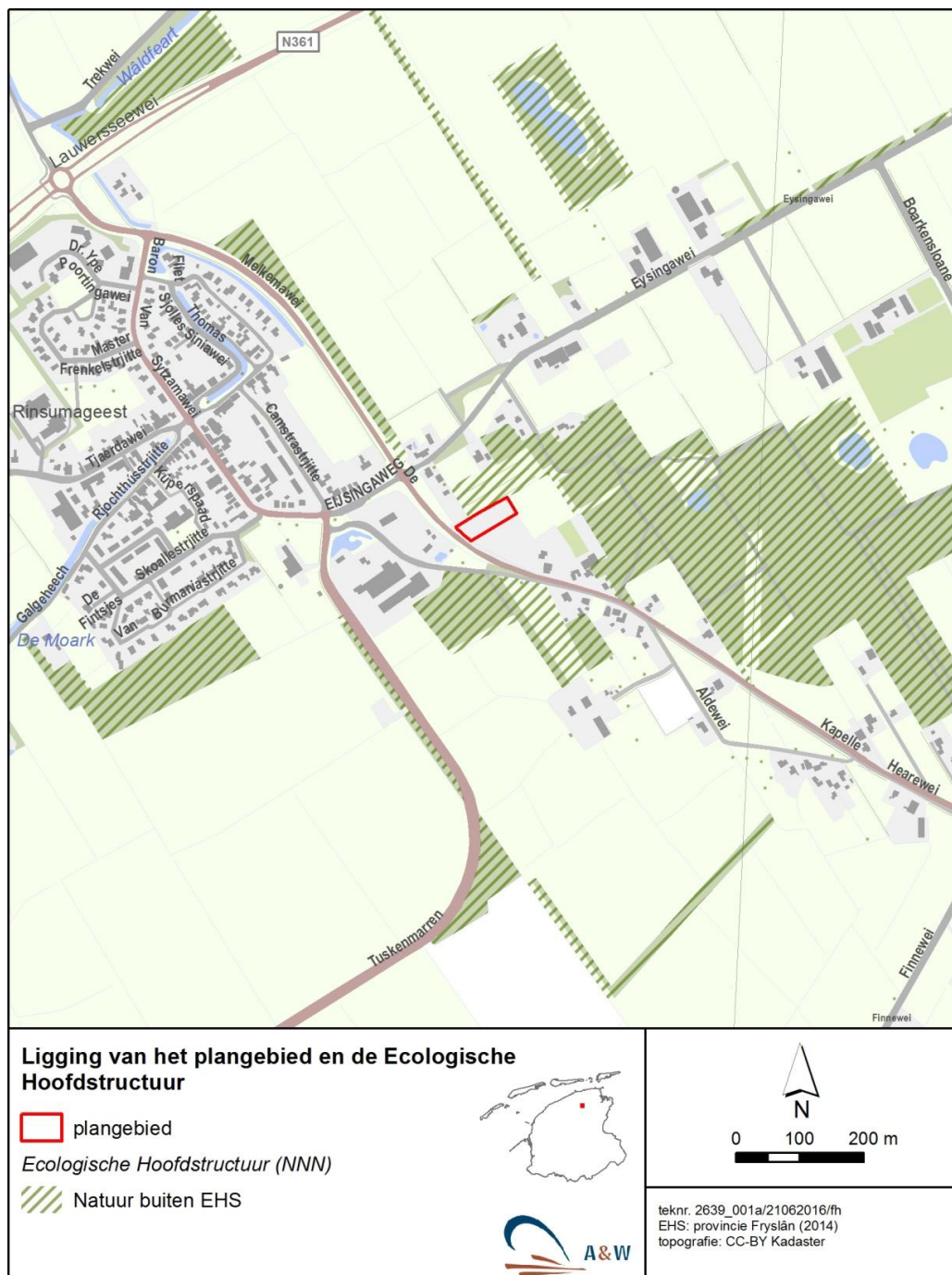
Weidevogelkansgebieden en ganzenfoerageergebieden

Het plangebied ligt op ruime afstand > 1 km van door de Provincie aangewezen ganzenfoerageergebieden en weidevogelkansgebieden. Gezien de grote afstand en de beperkte aard van de ingreep, is het onwaarschijnlijk dat de beoogde herbestemming van invloed is op deze gebieden. Om deze redenen wordt geconcludeerd dat het voornemen niet leidt tot knelpunten met het beschermingsregime van deze gebieden.

Overige beschermde gebieden

Het plangebied grenst aan een perceel met de status 'natuur buiten de EHS' (figuur 1). Het gaat hier om een gebied dat grotendeels bestaat uit kruidenrijk grasland dat omzoomd is door loofbomen. Het perceel komt in aanmerking voor een vergoeding in het kader van het Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (zie Natuurbeheerplan Provincie Fryslân). De herbestemming van het plangebied zal niet leiden tot ingrepen in het kruidenrijke grasland. Ook is er geen sprake van grondwaterstandverlaging. De herbestemming van het plangebied zal mogelijk leiden tot een lichte verhoging van de mogelijke stikstofdepositie in het kruidenrijke grasland. Het kruidenrijke grasland is al behoorlijk voedselrijk en is ook omgeven door intensief beheerd

agrarisch gebied. Om deze reden worden er als gevolg van de toename van de stikstofdepositie geen effecten verwacht op de huidige natuurwaarden in het kruidenrijke grasland. Ook overige effecten als gevolg van de ingreep worden niet verwacht.

Figuur 1. Ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden. Het plangebied grenst aan een perceel met kruidenrijk grasland met de status 'Natuur buiten EHS'.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde, middelzwaar beschermde en zwaar beschermde soorten). Gezien de ligging van het plangebied aan de rand van de bebouwde kom en de inrichting en het gebruik van het plangebied, is de kans op aanwezigheid van soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet klein. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor het voornemen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit een verhard terrein. Hoogopgaande begroeiing, water en bebouwing zijn in het plangebied niet aanwezig. Het plangebied wordt begrensd door een dicht begroeide greppel die nauwelijks water bevat. Onder dergelijke omstandigheden zijn er weinig natuurwaarden aanwezig. Het is daarom onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde herbestemming:

- Planten
- Vissen
- Ongewervelde diersoorten
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep zijn beperkt.
- Tussen het plangebied en het (mogelijke) leefgebied van deze soorten zit een grote afstand of bestaat een (ecologische) barrière.

De herbestemming van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied licht beschermde soorten voorkomen, zoals Gewone pad, Bruine kikker en soorten van het Groene kikker 'complex' (van Delft *et al.* 2015). Volgens deze gegevens ontbreken hier middelzwaar en zwaar beschermde amfibieënsoorten. Bovendien voldoet het plangebied en de directe omgeving daarvan niet aan de habitateisen van dergelijke soorten. Daarom kan hier de aanwezigheid van soorten van die beschermingscategorieën worden uitgesloten.

Het is niet uit te sluiten dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van licht beschermde amfibieënsoorten. De beoogde werkzaamheden kunnen daardoor dergelijke soorten en hun leefgebied verstoren. Omdat binnen het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig is, gaat het hier alleen om eventueel foerageer- en overwinteringsgebied, maar niet om voortplantingsbiotopen. In de omgeving zijn vergelijkbare biotopen voor deze soorten beschikbaar, eventueel gecombineerd met voortplantingsbiotoop.

Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstellingsregeling ten aanzien van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze reden veroorzaken de beoogde herbestemming geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van (licht beschermde) amfibieënsoorten.

4.3 Vogels

In het plangebied is door het ontbreken van hoogopgaande begroeiing nauwelijks ruimte voor vogels om te nestelen. Het is echter niet uit te sluiten dat in de omgeving van het plangebied enkele vogels tot broeden komen. Het gaat dan met name om algemene broedvogels van kleinschalige landschappen en bosschages en vogels van stedelijk gebied. Tijdens het veldbezoek werd binnen het plangebied een broedende Zanglijster aangetroffen in opslag van braam.

Algemeen

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats bijvoorbeeld. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste, indicatieve lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Door het ontbreken van hoogopgaande begroeiing en bebouwing is het uitgesloten dat in het plangebied jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek zijn er geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in de bomen langs de grenzen van het plangebied. Effecten op jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving zijn daarom niet aan de orde.

Conclusie vogels

De beoogde herbestemming veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord

4.4 Vleermuizen

Alle Nederlandse vleermuissoorten zijn zwaar beschermd en tevens opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn. Een aantal soorten komt op veel plaatsen in Nederland voor, waarschijnlijk ook binnen het plangebied. Om die redenen is in deze notitie aan deze soortgroep een aparte paragraaf gewijd. Overige zoogdiersoorten komen in paragraaf 4.5 aan bod.

De bebouwde kom van Rinsumageest maakt deel uit van het leefgebied van een aantal vleermuissoorten. Dat zijn volgens de verspreidingsgegevens (Melis 2012) de volgende soorten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De beoordeling van effecten ten aanzien van vleermuizen is gericht op eventuele gevolgen van de beoogde ingrepen op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied van deze soorten.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken (afhankelijk van de soort) gebruik van verblijfplaatsen in gebouwen en/of bomen. Er zijn geen gebouwen en bomen in het plangebied, waardoor geconcludeerd kan worden dat binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. De beoogde ingrepen zijn van zodanig beperkte omvang dat ze geen direct effect hebben op eventueel aanwezige verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen lijnvormige landschapselementen in het landschap (zoals bomenrijen, rietkragen en het stratenpatroon), waarlangs zij zich kunnen oriënteren bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. In de omgeving van het plangebied kunnen dergelijke routes liggen langs de bomenrijen die het plangebied begrenzen.

De bomenrijen langs het plangebied blijven behouden en worden niet verlicht. Om deze redenen is het niet te verwachten dat eventuele vliegroutes worden verstoord. Bovendien zijn in de directe omgeving veel alternatieve lijnvormige landschapsstructuren aanwezig die voor vliegroutes van vleermuizen geschikt zijn. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger kunnen binnen en nabij het plangebied geschikt foerageergebied vinden. Tijdens en na de beoogde werkzaamheden kan het plangebied nog steeds voor deze soorten geschikt foerageergebied vormen. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd, ondanks de uitvoering van de beoogde ingrepen.

Samenvattend

Op basis van bovenstaande alinea's veroorzaakt de beoogde herbestemming geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.5 Zoogdieren (exclusief vleermuizen)

Licht beschermde zoogdieren

Het plangebied kan deel uitmaken van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten. Dit geldt met name voor enkele (spits)muizensoorten, zoals Haas, Egel, Mol en verschillende (spits)muizensoorten. Door de herbestemming van het gebied gaat mogelijk (tijdelijk) een deel van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten verloren. Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herbestemming veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

Volgens de verspreidingsgegevens van zoogdieren (Melis 2012) en naar aanleiding van de bevindingen van het veldbezoek worden binnen en nabij het plangebied geen middelzwaar beschermde zoogdiersoorten verwacht, met uitzondering van Steenmarter. Tijdens het veldbezoek zijn keutels van deze soort aangetroffen in het plangebied. Dit betekent dat de Steenmarter het plangebied gebruikt als foerageergebied. Door de beoogde herbestemming gaat een deel van de kwaliteit van het foerageergebied van deze soort verloren. In de omgeving is veel alternatief foerageergebied beschikbaar, waardoor hier geen sprake is van een belangrijke aantasting van het leefgebied van mogelijk aanwezige steenmarters.

Het plangebied is in potentie geschikt voor vaste verblijfplaatsen van Steenmarter. Tijdens het gebiedsbezoek zijn geen prooiresten aangetroffen van Steenmarter, zodat de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats van deze soort hier kan worden uitgesloten.

Om bovengenoemde redenen veroorzaakt de beoogde herbestemming geen conflict met de flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Het plangebied en de directe omgeving biedt geen geschikt leefgebied voor zwaar beschermde zoogdiersoorten. Ze worden daarom niet in en rond het plangebied verwacht. De beoogde herbestemming veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdiersoorten.

5. Conclusies

Deze ecologische beoordeling leidt tot de volgende conclusies:

Gebiedsbescherming

De herbestemming van het plangebied veroorzaakt geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige gebiedsbescherming).

Soortbescherming

De herbestemming van het plangebied veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet, mits geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten (zie paragraaf 4.3).

Literatuur

- Boer, E.P. de, E. van Hijum, C. Brochard & R. Bonne van Seijen. 2014. Libellenrijk Fryslân. Mei ljochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau Faunax, Gorredijk.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.

- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2015. Waarnemingenoverzicht 2014. Bijlage bij RAVON 59, jaargang 17 nummer 4. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Fryslân. Januari 2012. Zoogdieratlas Fryslân.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Websites

www.fryslan.nl